

מזן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת בבא בתרא דף ס"ט

אמר רב יהודה: האי מאן דמזבן ארעא לחבריה, צריך למכתב ליה קניי לך דיקלין ותאלין והוצנין וצייצין. ואף על גב דכי לא כתב ליה הכי קניי, אפילו הכי שופרא דשטרא הוא.

א האי מאן דמזבן - מי שמוכר.
תאלין - תמרים.
שופרא דשטרא - יופיו של שטר.

הסבר: רב יהודה אמר שמי שמוכר קרקע לחברו, צריך לפרט בשטר שהוא מוכר גם את הדקלים, התמרים, הענפים והשתילים שבה. ולמרות שהם כוללים בקנייה גם אם לא כתב אותם, זהו יופיו של השטר - לכתוב הכול בפירוט כדי שלא יהיו מחלוקות.

★ | מן ההסטוריה

גירוש יהודי אנגליה

בשנת 1290 פרסם מלך אנגליה, אדוארד הראשון, צו האוסר על יהודים להתגורר בתחומה של הממלכה האנגלית. לצו הזה קדמו גזירות שונות נגד היהודים, עלילות דם ופוגרומים. צו הגירוש נחתם בתשעה באב, ונאמר בו שעל היהודים לעזוב את המדינה עד הרביעי בנובמבר, ומי שישאר שם לאחר מכן יוצא להורג. אלפי יהודי אנגליה נאלצו לעזוב את בתיהם, והיגרו בעיקר להולנד, צרפת וספרד הסמוכות. חלק מהיהודים שעזבו בספינה ננטשו על שרטון והושארו שם למות. רק במאה ה-17 הותר ליהודים לחזור לאנגליה, בעקבות השתדלותו של הרב מנשה בן ישראל, אם כי צו הגירוש לא בוטל באופן רשמי עד היום.

דיוקן של הרב מנשה בן ישראל (Wikipedia, רמברנדט)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 18:21	כניסת שבת: 18:59
יציאת שבת: 19:32	יציאת שבת: 19:59
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 18:36	כניסת שבת: 19:15
יציאת שבת: 19:34	יציאת שבת: 20:32

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא ס"ח-ע"ד
פרשת שופטים | כ"ח באב - ד' באלול תשפ"ד (1-7 לספטמבר 2024)

דף ס"ח: הסנטר

בעבר היו אנשים עשירים מאוד, עד כדי כך שהיו כאלו שבבעלותם היתה עיר שלמה: בתים, בתי מרחץ, גינות, חצרות ואפילו שובכים של יונים - הכל היה שיה להם. הם היו משכירים בתי מגורים למי שהיה רוצה לגור בעיר, ובחלק מהעיר היו משכנים את העבדים, את הבהמות ואת הפועלים שלהם.

בדף זה לומדים על **אדם שמכר לחברו עיר שלמה**, וכך הם סיכמו: "מכור לי את העיר שלך". המשנה קובעת אילו פריטים נכללים במכירה: בתים, בורות, מערות, חצרות וכדומה, אבל **לא דברים מיטלטלים שיש בעיר**, כמו למשל בהמות או עבדים שאותם המוכר משאיר אצלו.

פעם אדוני העיר היו מחזיקים **עבד שכונה "סנטר"**. הוא היה יודע בעל פה את כל תחומי השדות באזור, ועליו גם היה לזכור מי הם הבעלים של כל שדה ואיזה שדה מושכר ולמי. כה חשוב היה תפקידו, עד כדי כך שהעיר לא היתה יכולה להתנהל היטב ללא הסנטר. לפיכך אמר רבי שמעון בן גמליאל שהסנטר הוא כמו חלק בלתי נפרד מהעיר, ואם מישהו מוכר את העיר ויש לו שם עבד-סנטר, המכירה חלה גם עליו.

דף ס"ט: רב יהודה - "שנינא"

רב יהודה חי בבבל והוא בן הדור השני של אמוראי בבל. הוא היה תלמידם של **שנים מגדולי האמוראים, רב ושמואל**. אביו, רב יחזקאל, תלמיד חכם היה והוא היה מפורסם גם במעשיו הנאים. רב יחזקאל זכה לשני בנים תלמידי חכמים: רמי בר יחזקאל ורב יהודה בר יחזקאל שבדרך כלל מכונה בתלמוד, **"רב יהודה"**, סתם. בתחילה למד רב יהודה תורה בישיבת סורא, אצל רב אחר, כשנפטר רב, הוא שהה תקופה קצרה בישיבה שהיתה בעיר הוצל בבבל ואחר כך עבר ללמוד בישיבה של שמואל, בנהרדעא.

שמואל הוקיר מאוד את תלמידו רב יהודה, והוא היה רגיל לקרוא לו בכינוי **"שנינא"** מלשון שנון וחרף, לפי שמוחו היה חריף ביותר.

דף ע': שטר פיקדון

אדם שמפקיד אצל חברו כסף או חפץ, יכול לכתוב שטר עם פרטי ההפקדה ולהחתים עליו עדים, ובעתיד הוא יוכל להשתמש בו לראייה שאכן ההפקדה התקיימה. השטר הזה נקרא **"שטר פיקדון"**. בעת שאדם טוען שהוא הפקיד אצל חברו דבר-מה, יכול הנתבע לטעון שלושה דברים כדי לפטור את עצמו

א. לא היו דברים מעולם. אף פעם לא הפקדת אצלי.

ב. נכון, הפקדת אצלי, אבל כבר החזרתי לך את הפיקדון.

ג. אכן הפקדת אצלי, אבל באו שוודדים עם נשק והכריחו אותי לתת להם את הפיקדון ואני אנוס. אכן רוב השומרים (למעט שואל) פטורים אם אבד מהם הפיקדון באונס.

בנגד איזו טענה יעזור למפקיד "שטר הפיקדון"?

על טענה א' ברור שהשטר יעזור, שהרי בשטר כתוב שהיתה הפקדה. על טענה ג' אין כל תועלת בשטר. בקשר לטענה ב' קיים דיון עקרוני בתלמוד עד כמה השטר יכול לעזור.

חברותא

על המפה |

יהודי אנגליה

יהודים התיישבו לראשונה באנגליה במהלך המאה ה-11. הם עסקו בעיקר בבנקאות, ובאותה תקופה פעלו שם כמה מבעלי התוספות. במאה ה-13 הורע יחס השלטונות כלפיהם, התרחשו פרעות ורדיפות, וב-1290 גורשו בצו המלך כל יהודי אנגליה. רק בשנת 1655 הורשו לחזור אליה והתיישבו בה מחדש. מצבם השתפר בהתמדה, ובמאה ה-19 זכו לשוויון זכויות והגיעו לתפקידים בכירים ואף השתלבו בשלטון. כיום, הקהילה היהודית הגדולה באנגליה היא בלונדון, ובה חיים כ-200 אלף יהודים השייכים לזרמים שונים. הקהילה השנייה בגודלה נמצאת במנצ'סטר, עם 40 אלף יהודים.

ציור של בית הכנסת הגדול בלונדון, 1810 (Wikipedia, Thomas Rowlandson)

מתפללים

משלחת של בני נוער ישראלים בגילאי 16-17 מכל הארץ, הוזמנה לרומא למפגש עם בני נוער בני גילם מאיטליה, ולאחר מכן תהיה להם פגישה מיוחדת עם האפיפיור שרוצה להכיר, לפגוש ולשמוע בני נוער ישראלים. נאמר להם שלפי כללי הטקס כאשר הם נכנסים ללשכתו של האפיפיור, לפני שהם ניגשים ללחוץ את ידו עליהם לקוד קידה לפניו (לכופף מעט את הברכיים ולכופף את הראש כלפי מטה). הבקשה הזו עוררה ויכוח סוער בין חברי המשלחת.

מצד שני:

חלק אחר מחברי המשלחת אמרו שאין בקידה הזו שום אמירה, פגיעה בכבוד או השפלה. לקוד קידה בפני אדם חשוב זו בסך הכל מחוות נימוס. אלה הם כללי הטקס, ואין להם שום בעיה לקוד קידה שהיא פעולה של נימוסים בלבד.

מצד אחד:

חלק מחברי המשלחת טענו שלקוד קידה בפני מי שמייצג את הנצרות, אשר ניצב בפניהם עם צלב גדול על החזה, זו פגיעה בכבוד של העם היהודי. הם מוכנים בשמחה לפגוש אותו, לשוחח איתו וללחוץ את ידו, אך בלי לקוד קידה לפניו.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שונים

מי אנחנו?

1. ספרי הגות ופירושים על פרשת השבוע.
2. יש בהם את דרשותינו, פירושינו ורעיונותינו של הרב יונתן זקס.
3. משלבים בין פרשנות מסורתית להגות מרחבי העולם.
4. מציגים קריאה מחודשת של רעיונות התורה ויישומם בחיים.

„וַיִּחַוּ אִישׁ לְאָחִיו: מַה עָשִׂיתָ לְעַמֶּךָ?”

המושג השבועי

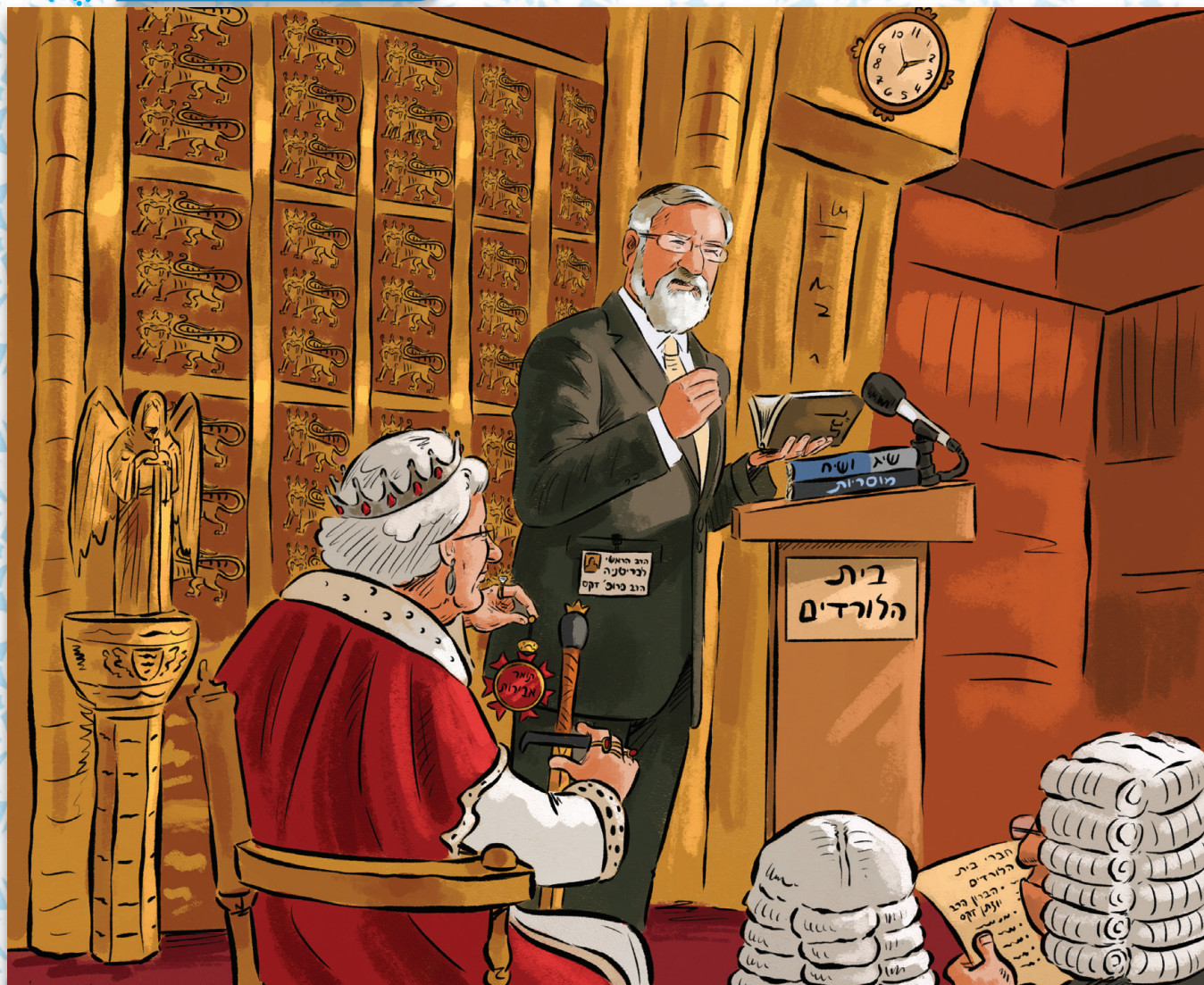
100 שנים לייסוד 'הדף הימני'

תנועת המוסר

תנועת המוסר נוסדה במאה ה-19 במזרח אירופה על ידי רבי ישראל סלנט, במטרה לעורר יהודים לתיקון המידות ולחיזוק בקיום המצוות שבין אדם לחברו. תלמידיו של רבי ישראל לימדו את תורת המוסר בישיבות, ואף הקימו ישיבות משל עצמם עם זרמים שונים, שהבולטות שבהן היו נובהרדוק, סלובודקה וקלם. היו שהתנגדו לתנועת המוסר וטענו שדי בלימוד הגמרא הרגיל כדי לתקן את המידות, אולם רעיונותיה התקבלו לבסוף והשפעתם ניכרת עד היום

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	
התלמי חתומה	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה
495														
התלמי חתומה														

לוח שנה

התבוננו היטב בציור - ישנם בציור שני דברים לא נכונים ולא הגיוניים - מהם?

- 1 מי הוא האיש במרכז הציור?
- 2 מהם התארים שלו?
- 3 מה היה התפקיד הרבני החשוב שלו?
- 4 מהם הספרים המונחים לפניו על הדוכן?
- 5 מי היא האישה בציור היושבת על כיסאה?

יִשְׂרָאֵל 9 חוּי וְיִשְׂרָאֵל לֹא מְיֻדָּאֵט טוֹרֵאֵט גְּמֵאֵל יֵי
 טוֹרֵטֵט לֵי לֵי חוּי וְיִשְׂרָאֵל יֵי
 טוֹרֵטֵט אַוֵּטֵט טוֹרֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט
 טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט
 טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט
 טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט
 טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט
 טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט טוֹרֵטֵט

השנה אנו מציינים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

למדו את המושגים המודגשים בעלון ותוכלו להשתתף בחידונים ופעילויות במשך השנה.

מי אני?

1. הרב הראשי של בריטניה. הוגה דעות חשוב.
2. קיבל תואר אבירות ממלכת אנגליה.
3. כיהן כפרופסור באוניברסיטאות באנגליה וארה"ב.
4. כתב ספרי הגות ופרשנות רבים על היהדות והאמונה.
5. נפגש עם אנשי דת ורוח רבים ברחבי העולם ללימוד וקידום האמונה היהודית.

סלג טלגט, טלגט טלגט

5780	5778	5727	5708	5707	5699	5657	5323	5260	5258	4900	4800	4650	4260
ה'תש"פ	ה'תשע"ח	ה'תשכ"ז	ה'תש"ח	ה'תש"ז	ה'תשצ"ט	ה'תר"ץ	ה'רמ"ג	ה'תש"ס	ה'תשס"ח	ה'תש"ל	ה'תשמ"א	ה'תשנ"ה	ימי הביניים
2019	2017	1969	1967	1948	1947	1939	1897	1500	1492	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510
שנת סיום הטי"ם ללומדי הדף היומי	70 שנה למדינה	הרב אריה לויין	מלחמת ששת הימים	הקמת המדינה	העצמאות	שואה	הרצל	העת החדשה	גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	תקופת הראשונים

דבר תורה

את השופטים והשוטרים מצווה התורה בפרשתנו לשים "בכל שעריך", ובאופן פשוט הכוונה היא לשער העיר, המקום המרכזי בו התקיימו חיי המסחר והחברה של המדינה.

אולם ניתן גם לדייק מהמילים "תתן לך" שהתורה רומזת גם על העולם האישי של כל אחד ואחד - שייתן לו שופטים ושוטרים "בשעריך" - אלו האיברים המשמשים כפתחים דרכם האדם שומע, רואה, מדבר ופועל. גם שם, בעולמו האישי, נדרש האדם "לשים שופטים" שיבחנו ויבדקו שהפעולות שמתרחשות שם נכונות וטובות.

ומתוך השופטים שייתן כל אדם בשעריך, אין ספק כי עבודתם של השופטים שבשערי העיר כולה תהיה קלה יותר, משום שהחברה בכללה תהיה ישרה ומתוקנת יותר.

סדר חוקין | מסכת בבא בתרא, דף ע"א - ע"ד

דף ע"א: מכירת השדות והשוככים

כדי להציל את עסקיו ראובן היה זקוק להשיג סכום כסף גדול, והוא החליט למכור למשולם את אחד השדות שבבעלותו, אבל הוא התנה עם משולם: "את השוככים שבאמצע השדה אני צריך, הם מחוץ למכירה". משולם הסכים והם עשו קנון כדת וכדון אחרי ימים אחדים הגיעו הפועלים של ראובן להביא יונים מן השוככים, והפתעתם אמר להם משולם: "השוככים אומנם של ראובן, אבל השדה שלי, ובכן, אני לא מרשה לאיש לעבור בשדה שלי. תאמרו לראובן שאם הוא רוצה לעבור לשוככים, הרי טעל כל פעם אני דורש מאה שקלים".

מיד כשראובן שמע את הדברים הוא רץ אל הרב בדאגה, אבל הרב הרגיעו ואמר לו: "אל דאגה - במסכת בבא בתרא, דף ע"א, כתוב שבמקרה כזה נותרה לך זכות מעבר בשדה, וכאילו שהתנית כף בזמן המכירה. אתה יכול להגיד למשולם בשמי שהוא חייב לתת לך לעבור בשדה ללא כל תמורה".

דף ע"ב: מקדיש שדה אחוזה

הקדש זה חפץ או כסף שהוקדש לבית המקדש. בעת שבית המקדש היה קיים, אדם היה יכול לתת מתנה לבית המקדש - הוא נטל כסף, או חפץ, או אמר על שדה השך לו: "הרי זה הקדש", מאותו רגע החפץ שיהר הקדש ואסור לאיש להשתמש בו ומה עשה ההקדש בחפץ? ובכן, אם ההקדש צריך את אותו חפץ, למשל, אם מישוהו הקדש אבן ובדיק צריכים אבנים לבנות את חומת בית המקדש - נוטלים את האבן שהוקדשה. אם ההקדש אינו זקוק לחפץ, מעריכים כמה הוא שוה ומי שרוצה יכול לפדות את החפץ מההקדש בסכום הזה. הוא נותן כסף, הכסף נהיה קדוש במקום החפץ שנהיה חולין, והוא זוכה בחפץ. בדף זה לומדים על דבר שלא נפדה לפי השווי שלו בשוק, אלא לפי סכום קבוע המפורש בתורה. מדובר באדם שהקדיש "שדה אחוזה" - שדה שהוא ירש מאבותיו. התורה קובעת שכל שטח מסוים בשדה פודים בחמישים שקלי כסף, בין אם בפועל מחיר השוק שלו גבוה יותר או נמוך יותר.

דף ע"ג: המוכר את הספינה

המוכר את הספינה בלי לפרט מה נכלל במכירה, אלה הדברים הפלולים במכירה: תורן הספינה, המפרשים, העוגן והמשוטים. אולם אם למוכר היו בספינה שקים גדולים שמאחסנים בהם סחורה, הם אינם פלולים במכירה, מפני שהם אינם חלק מן הספינה. רק אם הם סיכמו מראש שהמכירה תחול על הספינה ועל כל מה שבתוכה - גם השקים בכלל המכירה.

דף ע"ד: רב יהודה

אחרי שנפטר שמואל, רבו של רב יהודה, שכינה בראשות ישיבת נהרדעא, עבר רב יהודה לפומבדיתא והקים בה ישיבה שהפכה לאחת הישיבות המרכזיות בבבל. רב יהודה ואמוראים נוספים זכו לכינוי "חריפי דפומבדיתא" על שם חריפות שקלם. רב יהודה זכה לגדולתו בתורה, בין היתר, מפני שקידתו בתורה והקפדתו לחזור שוב ושוב על לימודו. הוא קבע לעצמו בכל חודש לפנות זמן מסוים לחזור ולשנן את לימודו חז"ל מעידים שבעת עצירת גשמים די היה בכך שרב יהודה יוריד את געלו מרגל אחת (הם היו נוהגים לחלוץ געלים בעת שקבעו תענית על עצירת גשמים) וכבר ירדו גשמים. עוד לפני שהוא התחיל להתפלל ולהתענות - כבר מילאו את מבוקשו מענין לדעת שנוסח ברכת קידוש הלכנה שבידינו, כן גם נוסח ברפת האילנות, ומסרו מפיו של רב יהודה. רב יהודה האריך ימים והוא חי יותר ממאה שנים.

חידנה!

למדנו על חכמים שהיו להם כינויים שונים. חברו בין החכמים הבאים לבין כינויהם:

1. רבי יצחק לוריא
2. רבי חיים בן עטר
3. רבי ישראל מאיר הכהן
4. רבי משה בן מימון

- א. הנשר הגדול
- ב. החפץ חיים
- ג. אור החיים הקדוש
- ד. האר"י הקדוש

(א-ד, ב-ג, ג-ב, ד-א, ז-ב, ז-א: תשובות)

שאלות השבוע

1. מי מכונה "סנטר"?
2. מי היה מכונה "שיניא"?
3. מי היו "חריפי דפומבדיתא"?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל ייחסי ועורך: אבי רט
י"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פריילימן